

Edicions 62: seixanta anys revolucionant l'edició catalana

Amb un catàleg de més de 6.000 títols, l'editorial fundada el 1962 continua ocupant un lloc central al sector editorial del país. Convertida en segell de Grup 62, actualment propietat de Planeta, publica autors com Paul Auster, Najat El Hachmi, Siri Hustvedt i Carme Riera

♦♦♦♦♦ Jordi Nopca

a

llegim

44-45

- Entrevista a l'assagista i periodista Lucy Sante
- Werner Herzog debuta amb una novel·la sobre un personatge fascinant

46-47

- María Luisa Bombal, mare del realisme màgic
- Les memòries d'Ai Weiwei, l'artista xinès més popular del món

“Una editorial és una empresa complexa en què cal comprar, vendre i fabricar un producte. El que es compra i es ven és la imaginació dels altres, els materials amb què es fan els llibres, així com una sèrie de drets legals. El que es fabrica mai és el mateix d'un llibre a l'altre”. Aquestes paraules de l'emblemàtica editora Diana Athill –que va escriure a les memòries *Stet (Vale lo tachado)* (2000)– són una de les divises de Pilar Beltran, que des del 2002 dirigeix Edicions 62. “No sembla que hagi passat tant de temps”, assegura des del seu despatx a Barcelona, situat a la sisena planta de Planeta, que des del 2013 és accionista majoritària de Grup 62, que inclou, a més d'Edicions 62, Proa, Columna, Empúries i Pòrtic.

La seva etapa cobreix un terç de la història de l'editorial que van fundar Max Cahner i Ramon Bastardes el 1962. El primer títol, *Nosaltres, els valencians*, de Joan Fuster, era tota una declaració d'intencions: Edicions 62 naixia amb vocació de representar tots els territoris de parla catalana amb col·leccions d'assaig i de ficció. “Va ser la primera editorial que va aconseguir superar la fase de ser una cultura resistent –explica el crític literari i escriptor Julià Guillamon, que l'any

2011 va dedicar una exposició i un llibre als primers anys de l'editorial, *El compromís pop*–. Es va aconseguir oferir una sensació de normalitat gràcies a un programa editorial ambiciós, on es podia llegir literatura catalana moderna, teatre, poesia i traduccions d'autors de primera línia fins llavors només disponibles en castellà, d'Italo Calvino a Günter Grass, Marguerite Duras i Friedrich Dürrenmatt”.

Un catàleg exemplar Castellet va ser director literari de la casa durant tres dècades

La incorporació de Josep Maria Castellet el 1964 com a director literari de la casa –càrrec que ocuparia fins al 1996– va ser decisiva. “A més del catàleg, que era molt ambiciós i que es va trobar amb menys públic del que esperava, un dels grans encerts d'Edicions 62 va ser el disseny de Jordi Fornas. La tristor gràfica que imperava al sector es va acabar gràcies als dissenys llaminers i vistosos de Fornas”, diu Guillamon. Només cal recordar les cobertes de col·leccions com *El Balanci* i *La Cua de Palla*, especialitzada en novel·la negra, i que es va convertir en tot un referent a la dècada dels 60. “En assaig també ho feien molt bé –afegeix Guillamon–. Hi havia des de textos cristians fins a aproximacions marxistes, as-

PILAR BELTRAN, AL CAPDAVANT D'EDICIONS 62 DES DEL 2002, AL SEU DESPATX DE LA SEU DE PLANETA.

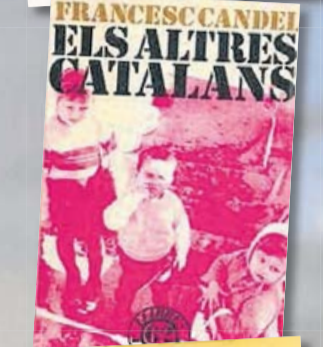
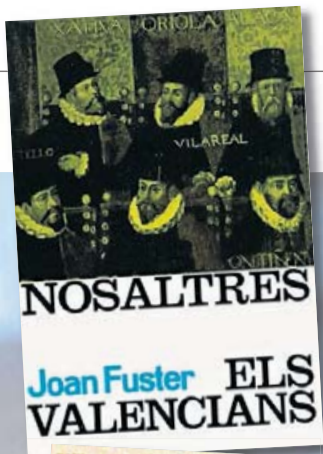
PERE VIRGILI

sajos d'art i d'economia i llibres sobre temes socials d'actualitat. La visió era periodística i de divulgació”.

Entre els primers èxits de *Llibres a l'Abast*, col·lecció encara oberta, hi ha *Els altres catalans*, de Francesc Candel –del qual es van vendre 25.000 exemplars només el 1964–; *L'aparició de la llibertat*, d'Erich Fromm, i *Eros i civilització*, d'Herbert Marcuse. El panorama editorial en català del moment era sens dubte més modest que l'actual: destacaven Proa, Pòrtic i Club Editor. “La gran competència d'Edicions 62 era Proa, que va relançar Joan Baptista Cendrós el 1964”, continua Guillamon. La importància troncal de 62 es pot comprovar no només repassant els títols que apareixien els primers anys –des de *La meua Cristina i altres contes*, de Mercè Rodoreda (1967), fins a les tires còmiques de Charlie Brown–, sinó també amb el llançament de l'Enciclopèdia Catalana. La crisi del 1969, que va ferir greument el sector editorial, va escindir els dos projectes.

Canònics i contemporanis Col·leccions com la MOLC

conviuen amb Montserrat Roig La reorientació cap als autors catalans a la dècada dels 70 va fer que s'incorporessin al catàleg noms com Montserrat Roig i Jordi Coca. “Havia quedat finalista al premi Sant

Jordi amb *Els Lluïsos*, i a través de Xavier Fàbregas, de l'Institut del Teatre, vaig portar el llibre a 62 –recorda Coca–. En Castellet em va demanar de veure'ns perquè estava molt content amb la novel·la. L'informe més positiu me l'havia fet en Pere Gimferrer. *Els Lluïsos* es va acabar publicant el 1971, quan tenia només 24 anys". Des de llavors, Coca ha publicat una desena de títols més a Edicions 62. "Aquest octubre hi sortirà *El darrer dia*", avança. Feia deu anys del seu últim llibre allà: entremig ha publicat a Galaxia Gutenberg, Comanegra i Edicions de 1984. "Vaig trucar a la Pilar i li vaig dir que volia tornar a casa, perquè a fora hi feia massa fred", diu.

Per a Jordi Coca, el catàleg d'Edicions 62 ha estat "modèlic en un país com el nostre". N'elogia "l'obertura ideològica". Guillemon admet que durant "una llarga època va ser una editorial capdavantera". Entre els encerts esmenta la col·lecció de butxaca *El Cangur*, iniciada el 1974 i integrada, a partir del 2001, al segell Butxaca (actualment labutxaca). A finals dels 70 Joaquim Molas va assumir el repte de dirigir la col·lecció de les *Millors Obres de la Literatura Catalana* (MOLC). "En aquells moments no hi havia una jerarquització clara i Molas va aconseguir posar en relleu que hi havia un centenar de clàssics catalans –explica Guilla-

mon–. Llàstima que l'execució de la col·lecció fos pèssima, amb un cos de lletra i un interlineat que no convidaven a llegir els llibres". Passaria el mateix a principis dels 80 amb un altre projecte de vocació canònica, les *Millors Obres de la Literatura Universal* (MOLU).

Dels grans èxits al present

Novel·la, assaig i poesia: tres potes fonamentals del catàleg

El llibre més venut de l'editorial és *Mecanoscrit del segon origen*, de Manuel de Pedrolo. "Des del 1974 n'hem venut més d'un milió –recorda Pilar Beltran–. Continua sent un clàssic que fascina els adolescents". A una distància molt significativa hi ha els dos llibres que ocupen la segona i la tercera posició dels rècords de vendes: *Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders –amb més de 200.000 exemplars–, i *Aloma*, de Mercè Rodoreda, que supera els 100.000, igual que *Joc brut* i *Trajec-te final*, de Manuel de Pedrolo.

Tot i que la creació del Grup 62 es remunta al 1996 –a Edicions 62 s'hi va sumar llavors Empúries–, va ser el 2006, amb l'entrada a l'accionariat d'Enciclopèdia Catalana i Planeta, que es va crear el primer gran grup editorial en llengua catalana, que incloïa també segells com Columna, Proa i Destino. "En aquests vint anys al capdavant de l'editorial, el sector s'ha fet més complex –diu Pilar Beltran–. Ni hi havia tanta competència com ara, cosa que enriqueix el panorama, ni hi havia una variabilitat de formats com avui. Al llibre físic i a l'electrònic cal afegir-hi l'audiollibre. N'estem fent des del 2020. Un gran grup et permet obrir camí en aquest terreny".

Hi ha tres grans fronts que Beltran coordina. "Quan vaig arribar, em van demanar que continués el catàleg internacional, i crec que en aquest sentit hem fet una molt bona feina", assegura abans d'esmentar noms com Paul Auster, Edna O'Brien i Cormac McCarthy, de qui a l'octubre publicaran la nova i esperada *El passatger/Stella Maris*. "En narrativa, a més de publicar autores com Carme Riera i Najat El Hachmi, hem rellegit el catàleg per actualitzar els clàssics amb vocació d'arribar a tots els públics", continua. En aquest punt menciona les recuperacions de Montserrat Roig, Mercè Rodoreda i Víctor Català. "En aquests vint anys hem incorporat moltes dones al catàleg –diu–. Fins llavors costava que la literatura escrita per dones viatgés i es traduís, i tampoc s'apostava tant per les autores catalanes". En assaig, "una altra pota important", Edicions 62 ha tingut èxits recents com *Sàpiens* (2014), de Yuval Noah Harari, la *Història mundial de Catalunya* coordinada per Borja de Riquer el 2018 i els llibres sobre feminisme de Siri Hustvedt.

Cal no oblidar la feina de Jordi Cornudella en les col·leccions de poesia –amb noms com Enric Casasses, Narcís Comadira i Maria Mercè Marçal– i amb les obres completes d'autors com Josep Carner i Joan Maragall. "El cor de l'editor continua sent buscar històries amb qualitat i saber comunicar-les als lectors –afirma Beltran–. A Edicions 62 ho fem amb voluntat professional i amb vocació de perdurar en el temps".

Despullar-se davant de l'editora

♦♦♦♦♦ J.N.

Edicions 62 va néixer quan la cultura catalana passava "per un moment de resistència", recordava ahir al CCCB Josep Ramoneda, actual president de Grup 62, que agombola onze segells literaris. Amb "els Fets del Palau encara presents", "un procés d'immigració massiva" i "l'entrada del turisme en un país bastant girat d'esquena al món", Cahner i Bastardes van reunir el capital per posar en marxa el projecte editorial que havia imaginat Josep Benet.

"Va ser Benet qui va encarregar el que seria el primer títol del catàleg, *Nosaltres, els valencians*, a Joan Fuster", deia Jordi Amat, el primer dels quatre autors a qui Francesc Escribano va demanar que parlessin "d'aquesta marca" que tots ells –inclos el moderador– porten "tatuada al cos". Amat va definir Edicions 62 com "l'editorial clàssica de la literatura catalana". "Va tenir l'afany de posar els fonaments d'un país que calia construir de nou", va afirmar. Una de les autores per a qui l'editorial ja va ser important com a lectora va ser Carme Riera, que ha publicat a 62 des del 1980. "Mentre estudiava vaig llegir-ne traduccions i llibres de Roig i de Pedrolo –va assegurar–. Eren símptoma d'una cultura recuperada".

Els dos últims autors que van intervenir, Najat El Hachmi i Albert Forns, van dedicar paraules d'homenatge a l'actual editora, Pilar Beltran, camí que havia obert Carme Riera. "Estic molt contenta de la meua editora, que anys enrere havia estat alumna meua", va dir l'autora de *Dins el darrer blau*. El Hachmi va recordar la importància de la complicitat amb Beltran. "L'editor és dels pocs professionals davant dels quals un escriptor es despulla –va afirmar–. Cal tenir-hi confiança per mostrar les vulnerabilitats i passions". En aquesta línia, Forns va elogiar-ne la gran capacitat de treball: "Hi ha editors que donen titulars. Ella fa poques entrevistes, deixa que parlin els autors". Forns va recordar que "a l'ombra de les estrelles de la casa, com ara Josep Maria Castellet, Ramon Bastardes i Francesc Vallverdú, hi havia grans dones". "La generació de la Pilar ja ha pogut dirigir editorials, però han hagut d'aguantar molta condescendència i penjar molt", va afegir.

Abans de donar pas a les intervencions en vídeo d'Éric Vuillard, Delphine de Vigan i John Irving –que va declamar, en català, "Feliç aniversari a Edicions 62"–, hi va haver alguna nota d'humor. "A un autor val més que li duri l'editor més que no la parella", va dir Najat El Hachmi. "La Pilar publica Paul Auster i Siri Hustvedt, i sempre que hi ha una parella d'escriptors el bo és ella", va reblar Forns. Al final, l'editora va dedicar unes paraules als assistents: "Edicions 62 conserva la coherència amb el missatge inicial, té vocació de modernitat i d'universalitat, i vol eixamplar l'imaginari col·lectiu. La nostra personalitat es llegeix al nostre catàleg".

MANOLO GARCÍA